

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Finanční analytický útvar

✉: pošt. příhrádka 675, Jindřišská 14, 111 21 Praha 1, dat. schránka: meiq7wd

☎: +420 257 044 501; fax: +420 257 044 502

Č.j.: FAU-66255/2016/24

METODICKÝ POKYN č. 7

Finančního analytického útvaru Ministerstva financí

ze dne 22. prosince 2016

určený povinným osobám podle § 2 zákona č. 253/2008 Sb.¹⁾

OPATŘENÍ VŮČI POLITICKY EXPONOVANÝM OSOBÁM V NÁVAZNOSTI NA AKTUÁLNÍ JEDNÁNÍ V EU

Finanční analytický útvar Ministerstva financí (do konce roku 2016, od 1. ledna 2017 Finanční analytický úřad; dále jen „FAÚ“) v rámci své působnosti zajišťuje úkoly, které pro něj vyplývají ze zvláštních právních předpisů pro boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a právních předpisů, které upravují uplatňování mezinárodních sankcí za účelem udržování a obnovy mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany lidských práv a boje proti terorismu.

Politicky exponovanou osobou (PEP) se v souladu s § 4 odst. 5 AML zákona rozumí osoba, která je nebo v minulosti byla ve významné veřejné funkci s celostátním nebo regionálním významem a dále osoby na takovou osobu napojené. Těmi jsou osoba blízká, společník nebo skutečný majitel stejného subjektu, osoba, která je s touto osobou v jiném blízkém podnikatelském vztahu nebo je skutečným majitelem subjektu vytvořeného ve prospěch takové osoby.

Osoba blízká je definována v § 21 odst. 1 občanského zákoníku a rozumí se jí příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství, osoby sešvagřené a osoby, které spolu trvale žijí, ale také jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Blízký podnikatelský vztah je nově definován v § 4 odst. 11 AML zákona, podle kterého se tímto vztahem rozumí materiální provázanost v rámci podnikatelské činnosti, kdy prospěch nebo újmu jedné osoby by mohla druhá osoba důvodně pociťovat jako prospěch či újmu vlastní.

AML zákon v § 4 odst. 5 bodu a) demonstrativně vyjmenovává funkce, na které se tato definice vztahuje. U osob s celostátním významem tato definice obsahuje poměrně přesné vodítko pro jejich určení, a to ve vztahu k domácím i zahraničním PEP. Ohledně osoby s regionálním významem zákon pouze stanoví, že se jí rozumí vedoucí představitel územní samosprávy. Z hlediska naplnění účelu tohoto ustanovení je dostatečné považovat za PEP s regionálním významem starostu obce (města) nebo osobu v obdobném postavení (primátor) a hejtmana kraje; v případě zahraničních klientů to mohou být dále například vedoucí představitelé zemských orgánů ve státech s federativním uspořádáním (členové zemské vlády, zemského parlamentu apod.).

¹ Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění účinném od 1. ledna 2017 (AML zákon)

Zda je klient PEP lze zjistit:

- a) použitím některého ze systémů pro kontrolu a vyhledávání „rizikových“ klientů, které jsou založeny na informacích z veřejných zdrojů a které jako placenou službu poskytují některé specializované podnikatelské subjekty,
- b) vlastním šetřením např. za využití otevřených zdrojů informací apod., nebo
- c) prohlášením klienta při identifikaci na počátku obchodu/obchodního vztahu; současně je vhodné klienta zavázat (např. ve všeobecných smluvních podmínkách) i k oznámení případné změny, pokud by nastala v době trvání obchodního vztahu.

Opatření, týkající se PEP (viz § 9 a § 15 odst. 2 a 3 AML zákona) se neuplatní u klienta, kterého není povinnost identifikovat. Opatření podle § 13 odst. 4 AML zákona se uplatní tehdy, pokud již je povinné osobě na základě jiné skutečnosti známo, že klient je PEP.

Ve vztahu k osobám, identifikovaným jako PEP, ukládá AML zákon povinným osobám aplikovat řadu speciálních opatření. Zejména jde o povinnost provést vždy kontrolu klienta, pokud je tato osoba účastníkem obchodu mimo obchodní vztah a to bez ohledu na výši částky (§ 9). Vůči klientovi PEP dále nelze použít zjednodušenou identifikaci a kontrolu klienta (§ 13). Pokud není povinné osobě znám původ majetku PEP použitého v obchodě, nebo má o jeho deklarovaném původu pochybnosti, daný obchod neuskuteční (§ 15). K uzavření obchodního vztahu s klientem PEP je nutný souhlas statutárního orgánu povinné osoby nebo jím pověřené osoby k řízení v oblasti opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Zpřísněná opatření se vůči PEP uplatňují nejen po dobu, kdy funkci zakládající status PEP vykonávají, ale i po jejím ukončení. Tato doba musí být v souladu s § 54 odst. 8 AML zákona tak dlouhá, jak dlouho u té dané osoby trvá specifické riziko vyplývající z jejího postavení, minimálně však po dobu 12 měsíců. Stejně podmínky se uplatní i vůči „odvozeným“ PEP.

Podle § 54 odst. 8 AML zákona se shora uvedená opatření uplatní také vůči klientovi, jehož skutečným majitelem je PEP, a vůči osobě, o níž je povinné osobě známo, že jedná ve prospěch PEP. To však neznamená, že by se tato opatření automaticky aplikovala například i na subjekty zřizované státními institucemi či regionálními samosprávami jen proto, že v jejich řídicích orgánech z titulu zřizovatele figuruje PEP.

Podle aktuálního znění doporučení FATF č. 12 se zesílená opatření uplatní vůči klientovi (nebo v případě právnického osoby jeho skutečnému majiteli), který je zahraniční PEP. Ve vztahu k domácím PEP a osobám, kterým byla významná funkce svěřena v mezinárodní organizaci, je vyžadováno, aby povinná osoba uplatnila specifická opatření pouze v těch případech, kdy je s takovými osobami navázán rizikový obchodní vztah². Dokud taková situace nenastane, povinná osoba pouze zaznamená, že je daná osoba PEP, ale žádná další zvláštní opatření vůči ní uplatňovat nemusí. Aktuálně projednávaný návrh 5. AML směrnice EU, ve znění návrhu Rady schváleného Výborem stálých zástupců (Coreper) dne 20. prosince 2016³ navrhuje upravit text 4. AML směrnice EU⁴ tak, aby (i) za domácí PEP byl

² Financial institutions should be required to take reasonable measures to determine whether a customer or beneficial owner is a domestic PEP or a person who is or has been entrusted with a prominent function by an international organisation. In cases of a higher risk business relationship with such persons, financial institutions should be required to apply the measures referred to in paragraphs (b), (c) and (d).

³ Návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/101/ES (2016/0208(COD), dok. č. 15605/16 ze dne 19. prosince 2016).

⁴ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES.

považován ten, kdo zastává či zastával významnou veřejnou funkci v kterémkoli členském státě EU nebo v instituci EU; (ii) příslušná opatření se uplatňovala až od momentu, kdy je u takové osoby identifikováno zvýšené riziko.

S ohledem na tyto skutečnosti po dobu projednávání návrhu 5. AML směrnice EU, a případně až do doby provedení její transpozice do práva ČR, bude FAÚ od povinných osob vyžadovat pouze identifikaci domácích PEP (ve smyslu návrhu 5. AML směrnice EU) s tím, že dodatečná opatření podle § 9, 13 a § 15 AML zákona vůči nim uplatní povinná osoba až od zjištění konkrétních rizik. Současně žádáme, aby takový postup po uvedené dobu tolerovaly i příslušné další dozorové orgány.

**Ing. Libor Kazda
ředitel**